

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-10-31 Nr. 429-505
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. X. (X. X. X.) (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. sausio 1 d. pareiškėjas atliko tris mokėjimus šiems naudos gavėjams: 720 RON¹ naudos gavėjui Y. Y. Y. (Y. Y. Y.), 1 500 RON naudos gavėjui Z. Z. Z. (Z. Z. Z.) ir 1 172 RON naudos gavėjui Q. Q. (Q. Q.), taip pat 2023 m. sausio 2 d. buvo atliktas 4 821,60 RON mokėjimas naudos gavėjui W. W. W. (W. W. W.) (toliau visos 4 operacijos – ginčijamos mokėjimo operacijos, visi nurodyti lėšų gavėjai kartu – naudos gavėjai). Bendra ginčijamų mokėjimo operacijų suma – 8 213,60 RON².

2023 m. sausio 12 d. pareiškėjo atstove prisistačiusi įmonė „PayBack Ltd“ kreipėsi į banką dėl pareiškėjo prarastų lėšų kompensavimo. 2023 m. sausio 13 d. bankas susisiekė su pareiškėju, šis patikslino, kad tapo investicinio sukčiavimo auka, todėl prašė gražinti dėl atliktų ginčijamų mokėjimo operacijų prarastas lėšas. Pareiškėjas nurodė, kad investavo lėšas platformoje „Bytebus.com“ (toliau – platforma), kurioje esą vartotojai gali įsigyti „kripto valiutų kasimo planus“ ir gauti investicinės gražos. 2023 m. sausio 1 d. pasikeitė naudojimosi platforma sąlygos ir tam, kad galėtų ja toliau naudotis, pareiškėjas turėjo padidinti savo investicijas. Atsižvelgdamas į platformos atstovų nurodymus, pareiškėjas įnešė papildomų lėšų ir atliko ginčijamas mokėjimo operacijas. 2023 m. sausio 4 d. platforma buvo uždaryta.

2023 m. sausio 14 d. bankas atsisakė tenkinti pareiškėjo reikalavimą gražinti lėšas. Pareiškėjui nesutinkant su banko sprendimu, tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjas prašė įpareigoti banką gražinti dėl ginčijamų mokėjimo operacijų prarastas lėšas. Pareiškėjo teigimu, bankas, veikdamas kaip profesionalas, turėjo pastebėti galimą sukčiavimą ir apsaugoti pareiškėjo lėšas, užkirsti kelią nuostoliams.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas pažymėjo, kad pareiškėjas ne kartą nurodė pats atlikęs ginčijamas mokėjimo operacijas, siekdamas naudotis platforma ir investuoti. Bankas nurodė nustatęs, kad pareiškėjo su platforma siejamos ginčijamos mokėjimo operacijos buvo atliktos į trečiųjų asmenų (naudos gavėjų) sąskaitas.

Banko teigimu, tam, kad įvykdytų ginčijamas mokėjimo operacijas, pareiškėjas turėjo pats suvesti naujų naudos gavėjų duomenis, patvirtinti naujus naudos gavėjus ir autorizuoti mokėjimus. Bankas nustatė, kad, pareiškėjui suvedus naudos gavėjų duomenis ir inicijavus ginčijamas mokėjimo operacijas, autorizuoto mokėjimo (angl. *Authorised Push Payment*) įspėjimai (toliau – APP įspėjimas)³ buvo rodomi prieš atliekant kiekvieną ginčijamą mokėjimo operaciją. Vis dėlto pareiškėjas ignoravo įspėjimus apie galimą sukčiavimo riziką ir mokėjimus patvirtino. Bankas nurodė ėmėsis veiksmų, kad būtų sugrąžintos pareiškėjo prarastos lėšos, tačiau lėšų gražinimas nebuvo įmanomas.

¹ Rumunijos lėja.

² Banko nurodyta mokėjimo operacijų vertė eurais – 1 660,08 Eur.

³ „Ar žinote ir pasitikite šiuo gavėju? Jei nesate tikri, nemokėkite jiems, nes gali būti, jog negalėsime jums padėti atgauti šių pinigų. Atminkite, kad sukčiai gali apsimesti kitais ir mes niekada nereikalausime jūsų atlikti mokėjimus.“

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, šalių ginčas kilo dėl banko atsisakymo pareiškėjui grąžinti ginčijamų mokėjimo operacijų lėšas pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą bei pasisakyti dėl pareiškėjo keliamų reikalavimų pagrįstumo, Lietuvos banko vertinimu, būtina nustatyti, ar bankas turi pareigą grąžinti ginčijamų mokėjimo operacijų metu prarastas lėšas.

Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Pagal Mokėjimų įstatymo 29 straipsnio 1 dalį, mokėjimo operacija laikoma autorizuota tik tada, kai mokėtojas duoda sutikimą ją įvykdyti. Mokėtojas ir jo mokėjimo paslaugų teikėjas turi susitarti dėl sutikimo davimo formos ir tvarkos. Be to, Mokėjimų įstatymo 38 straipsnyje nustatyta, kad mokėjimo paslaugų teikėjas yra atsakingas mokėjimo paslaugų vartotojui (mokėtojui), jeigu mokėjimo operacija buvo neautorizuota, t. y. mokėjimo paslaugų vartotojas (mokėtojas) nedavė sutikimo atlikti tokią mokėjimo operaciją.

Ginčo bylos duomenimis, pareiškėjo su tariama platforma siejamos ginčijamos mokėjimo operacijos buvo atliktos į naudos gavėjų sąskaitas. Pareiškėjas nurodė siekęs atlikti šias operacijas tam, kad galėtų toliau naudotis platformos paslaugomis, ir neneigia davęs sutikimą jas atlikti. Tarp šalių nesant ginčo dėl tinkamo ginčijamų mokėjimo operacijų autorizavimo, toliau sprendime dėl šios aplinkybės plačiau nepasisakoma, o minėtos operacijos laikytinos tinkamai autorizuotomis.

Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo bendrojoje sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, nesvarbu, ar mokėjimo nurodymas inicijuotas mokėtojo, įskaitant inicijavimą per mokėjimo inicijavimo paslaugos teikėją, gavėjo ar per gavėją, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

Banko Privatiems klientams taikomų mokėjimo paslaugų teikimo sąlygų (toliau – Sąlygos) 14 punkte nustatyta, kad mokėtojas, norėdamas nusiųsti pinigų į savo ar kieno nors kito banko sąskaitą, gali atlikti vienkartinį mokėjimą arba nustatyti periodinį mokėjimą: „Tiesiog „Revolut“ programėlėje įveskite banko kodą ir sąskaitos, į kurią siunčiate pinigus, numerį (jei tai tarptautinis mokėjimas – BIC ir IBAN) ir vykdykite nurodymus. Mums gali prireikti paprašyti ir kitos informacijos.“ Tame pačiame Sąlygų punkte mokėtojui nurodoma: „Įsitikinkite, kad žinote asmenį, kuriam atliekate mokėjimą. Jei kas nors jūsų paprašytų atlikti mokėjimą, bet jūs nebūtumėte tikri, kas yra gavėjas arba kam yra skirtas mokėjimas, galite tapti sukčių auka ir tokiu atveju mes negalėsime sugrąžinti šių pinigų jums.“

Pagal Mokėjimų įstatymo 50 straipsnio 5 dalį, kai mokėtojas mokėjimo paslaugų teikėjui nurodo lėšų gavėjo sąskaitos numerį (unikalų identifikatorių), nesvarbu, kokius kitus lėšų gavėjų duomenis mokėtojas pateikė mokėjimo paslaugų teikėjui, mokėjimo paslaugų teikėjai yra atsakingi mokėtojams už mokėjimo operacijų vykdymą pagal mokėtojų nurodytus lėšų gavėjų mokėjimo paslaugų teikėjų sąskaitos numerius.

Iš turimų duomenų matyti, kad bankas pareiškėjo autorizuotas ginčijamas mokėjimo operacijas įvykdė pagal pareiškėjo pateiktus duomenis, t. y. tinkamai ir laiku ginčijamų mokėjimo operacijų lėšas pervedė nurodytiems lėšų gavėjams.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo atveju bankas ne tik tinkamai įvykdė ginčijamas mokėjimo operacijas, bet ir prieš tai perspėjo pareiškėją banko mobiliojoje programėlėje apie galimą sukčiavimo riziką. Kad būtų įvykdytos ginčijamos mokėjimo operacijos, pareiškėjas turėjo pats suvesti naudos gavėjų duomenis, patvirtinti naujus naudos gavėjus ir autorizuoti mokėjimus. Bankas pateikė duomenis, kad, pareiškėjui suvedus naudos gavėjų duomenis ir inicijavus ginčijamas mokėjimo operacijas, prieš atliekant kiekvieną ginčijamą mokėjimo operaciją, buvo rodomi APP įspėjimai. Taigi, prieš patvirtinant ginčijamas mokėjimo operacijas, pareiškėjas

buvo įspėtas apie galimą sukčiavimo riziką, tačiau banko įspėjimus ignoravo.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad bankas dėjo pastangas sugrąžinti ginčijamų mokėjimo operacijų metu pareiškėjo prarastas lėšas, paaiškęjus sukčiavimo faktui. Iš banko pateiktų duomenų matyti, kad jis kreipėsi į naudos gavėjų finansų įstaigas dėl lėšų grąžinimo galimybės, tačiau atsakymų nesulaukė.

Nustačius, kad pareiškėjo autorizuotas ginčijamas mokėjimo operacijas bankas įvykdė pagrįstai ir tinkamai, atsižvelgiant į teisės aktų nuostatas, nėra pagrindo pareiškėjo bankui keliamo reikalavimo grąžinti dėl ginčijamų mokėjimo operacijų prarastas lėšas laikyti pagrįstu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis